

Akadémia a szegedi tanyán

A »Magyar Nemzet« szerdai száma közli az alábbi cikket az alsótanyai »vasárnapi akadémiáról«. Csányi Piroskának, a Délmagyarország munkatársának tollából.

Szeged-Alsóközpont, március.

Messzi hatáiban híre jár annak, hogy mit csinálnak az alsótanyai magyarok vasárnap délelőtt, templomozás után. Féltenekettőre jár az idő, a nyitott templomajtón előbb a magyar imádság hangjai s azután az ünneplőbe öltözött hívek tödulnak ki... A tanyaközpont utcáin frissen csillog a tavaszodó napfény, incselkedik az emberekkel, különösképp a legények s leányok arcán tükröződik hiven az első igazán tavaszi, vasárnapi napsütés visszfénye... Egyik-másik legény hajlandóságot is mutat arra, hogy nekivágjon a kövesut sétára hívogató csendjének, de az öregebbek rászólnak:

— Hová te? Csak ide mögyünk be, a Gazdasági Egyesülethez!

A Katona-vendéglő nagytermében pár perc múlva szorong a nép. Ünnepi arcu, nagybajuszu magyarok, kalappal a fejükön, pipaszó mellett várakoznak; mintha valami ismeretlen, komoly szertartásra készülődnének, álldogálva, csendben... Lehetnek vagy öt-hatszázan, közöttük néhány imakönyves, kíváncsiszemű asszony, ők nem állják meg: halkan beszélgetnek.

Az alsótanyai »paraszt-akadémia«

Csakugyan komoly és rendkívül hasznos vasárnapi szertartásra készülnek itt: egy szellemes budapesti újságíró, amikor legutóbb árvíznézőben volt Szeged-Alsótanyán, ezt a szertartást úgy nevezte, hogy paraszt-akadémia. Széles látókörű, nagykonceptiójú papi ember találmánya az alsótanyai »paraszt-akadémia«. Dr. Balogh István alsóközponti plébános, átérzve a rémhírhadjárat elleni küzdelem fontosságát — ez a küzdelem éppen a tanyavilágban a legnehezebb és a legszükségesebb —, vasárnap délelőti templomozás után megbeszélésre gyűjti össze híveit, hogy a nép nyelvén — amelyet ismer és szeret — előadja nekik az elmúlt hét eseményeit, világpolitikai és hazai jelentőségű történeteit s a mindennapi élet szempontjából fontos kormányrendeleteit.

— A kormány küzd a rémhírek terjedése ellen — mondja Balogh István plébános öt perccel a »paraszt-akadémia« megnyitása előtt — s hol terjedhetnének jobban ezek a felelőtlen híresztelések, mint éppen a tanyán? A tanyavilág népe szétszórta, várostól, központtól különösen árvizes tavaszok és őszek idején távol és elzárva éli napjait s mire a hír hozzá elérkezik, legtöbbször ellenkezője annak, ami eredetileg szárnyra kelt. Azonfelül sokszor nem is értik, félremagyarázzák a dolgokat, a számukra életfontosságú rendeleteket.

— Teleki Pál miniszterelnök azt mondta, hogy tanítani kell a népet. Tanítani ilyenkor, a vasárnap pihenésre szánt csöndjében lehet... Ilyenkor fogékonyabb a lelkük és ha a nyelvükön beszélünk, megértik és megszívlelik a tanítást. Három hónapja minden vasárnap délelőtt átjönnek a templomból ide, a Gazdasági Egyesület termébe és én megbeszélem velük a hét eseményeit, amint következik... — így szól mosolyogva dr. Balogh plébános és néhány meredek falépcsőn felmegy a vasárnap délutáni tánchoz muzsikáló zenekarnak állított emelvényre.

Es megkezdődik az oktatás, megnyílik a vasárnapi »paraszt-akadémia«... A pap, meg a nép egyszerű, de szívből csorduló »dicsértessék«-kel köszöntenek egymásra s aztán minden különösebb bevezetőnek, nagyképű ceremónia és szónoklás helyett Balogh plébános belefog abba, ami a tanyai magyarokat különösen érdekli:

— Az elmúlt héten itt járt nálunk Teleki Pál miniszterelnök ur...

Markáns arcu tanyai magyar: Tanács Mihály intonálására kitör az »éjlenc«, majd a plébános ur folytatja beszámolóját:

— Ez egyszer nem ránk volt kíváncsi s így nem is láttuk, nem bennünket akart megnézni, hanem — az árvizet. Személyesen jött el, hogy meggyőződjék az árvízhelyzetről. Autóval jött, de leszállt a kocsijáról és felült a mi tanyai kisvasutunkra s így indult el árvíz nézni... Mindenütt megállította a kisvasutat, ahol bajt látott és ahol a tanyák víztől körülvéve, kis szigeten szomorkodnak... Nagyszéksősen, Biteszéken, Matyón.

Az árvízhelyzet most már javul a szegedi tanyavilágban. Balogh István plébános a tanyai magyarok élénk derűtségét felidézve, meg is jegyzi, hogy nem sokára annyi vízük sem lesz, amennyi a kutakban elfér...

Persze, van még egy fajta árvízveszedelem,

ami éjszaka, orvul kanyarog valahonnan Pusztamérges felől és a tanyaiak úgy nevezik, hogy »ránk engedték a vizet a mérgösiek«... A plébános rámutat arra, hogy ha az ilyesmit a rendőrség észreveszi, elhuzza ám a nótáját annak, aki előidézte.

A szegedi tanyavilágban nincsen cipőprobléma...

Még egy közelebb eső kérdés: a cipőutalványok kérdése. Itt Bába János szól közbe s elpanaszolja, hogy nagy gond ám a cipő a háznál, különösen a gyermekek miatt. Néhány asszony nekibátorodik s hozzáfűzi, hogy jön a husvét s a bérmlás és nincsen új cipőjük a nagylányoknak.

Megkapják a választ: a kormány különös gondot fordít a gyermekekre s ők lesznek, akik első sorban cipőutalványban részesülnek. Ami a menyecskéket, nagylányokat illeti, jön a nyár s ők majd csak elviselik cipő nélkül is, hiszen éget, meg szorít nyáron az a cipő, a templomban még csak elszenvedik valahogy vasárnaponként, de alig fordulnak ki a templom kapuján, hamarosan lekerül a cipő a lábról. Vasárnap délelben gyakori látvány, hogy a templomkerítésnek támaszkodnak a lányok s úgy huzzák le azt a szokatlan és nem éppen kellemes lábbelit.

A szegedi tanyavilágban különben sem okoz problémát a cipőutalvány-rendszer. A kormányzat ugyanis szabad forgalomba bocsátotta a papucsokat s a szegedi nép, nemcsak a szebbik nembéli, de a férfija is szívesen viseli az ősi papucsot... Télviz idején is láttunk már módos tanyai magyart, aki — zokon ne essék — még a miniszter urakat is papucsban fogadta.

Komolyabb kérdés a cipőtalpalás. Balogh plébános ur kedélye megoldja ezt a kérdést is:

— A Tóth-asztalosnál lehet majd ezután cipőtalpaltatni. Vállalja is, kétévi jótállás mellett...

A cipőről még annyit, hogy az intézkedés a tanyai magyarok szemében igen szociális. Hiszen a rendelet csak azokat rövidíti meg, akiknek annyi pénzük van, hogy egyszerre tíz párat is tudnának venni. A tanyai embernek nem tellett évente még egy párra se.

Szó esik még a kukoricáról, amire utalvány is volna, pénz is volna, csak hogy — maximális aron nincs. Most a kormány fél mázsa árpát és három mázsa kukoricát engedélyez azok részére, akik közfogyasztásra akarják hizlalni a mangalicát. Ennél a fejezetnél elő áll Tanács Sándor s mondja:

— Egyik zsebömbe az engedély, a másikba a pénz, aztán hová forduljak?

— Hát ha két disznója van, az egyiket nyugodtan hizlalhatja a közfogyasztás számára. Maximális aron megkapja a három mázsa kukoricát.

— Mennyi a maximális ár? — érdeklődnek többen s mikor megtudják, elégedetten mormognak a pipaszó mellett. Ha a hizlaláshoz nem is elég a három mázsa kukorica, azért mégis csak jó az; ha elfogy, majd segít rajtunk újra a kormányzat, vagy segítsenek magukon, ahogy tudnak.

Mi újság a nagyvilágban

Nagy örömmel tudják meg a jelenlevők, hogy az idén lesz bérmlás. Dr. Glatfelder Gyula megyéspástor június 15-én Alsóközponton bérmlál. Megszólal Börcsök Antal:

— Már tavaly is vártuk a püspökatyánkat...

— Az idén, a nehéz idők miatt is eljön, hogy megerősítse a lelkeket...

Az új leventerendeletről beszél ezután a plébános ur. Hegedüs-Bite János bácsi megjegyzi, hogy sok baj volt a leventés ifjakkal, nem fogta őket a munka. A plébános ur elmagyarázza a leventeoktatást legkésőbb május 15-ig felfüggesztő rendeletet, ami ebben az árvizes, gonddalbajjal induló esztendőben nagy megnyugvást jelent a tanyai embereknek.

No, már most szétnézünk, hogy mi újság a szomszédban? Alsótanyával a szó legszorosabb értelmében szomszédos a külpolitikai érdeklődés homlokterébe került Jugoszlávia. Az arcokon feszült figyelem látszik, amikor dr. Balogh István odafönt a deszkaemelvényen elmeséli, hogy mi történt a múlt héten a »szomszédban«. Megnyugtatta az embereket, hogy nem lesz semmi baj, ne higgyenek semmiféle rémhírnek, hamarosan rend lesz ismét a szomszéd házatáján...

A fura nevű. Európát járó kis japán vendégről is szó esik: Macuoka külügyminiszter Berlinben. Rómában... Ez már nem érdekli annyira a magyarokat. Berlin, meg Róma messze van, hát még Japánországot!... Az asszonyok szorosabban kötik álluk alatt a kendőjüket, a férfiak megőmöködik

még egyszer a kialvó pipát. Odakint rázendít a déli harangszó és tavaszi fényességben szikrázik a nap.

A pap az emelvényről dicsértessékekkel bucsuzik s a hívek ráfelelik, hogy a jövő vasárnapi találkozásig — amen... Aztán lassan tödulni kezdenek a kijárat felé. Néhányan közrefogják még dr. Balogh plébánost, a vetőmagról kérdezősködnek, mert hogy annak van most az ideje. A vetésnek, tavasznak, örök feltámadásnak...

Hát ilyen Alsóközponton egy tanyai vasárnap. Szegénység van, talajvíz van s a szomszédban lelki harcát vívja Jugoszlávia... De azért béke van, csendesség van, templomba és »paraszt-akadémia«-ra járnak a magyarok.

Dicsértessék s mindörökké így legyen...
CSÁNYI PIROSKA

Szónoki siker

Sose voltam elragadtatva a szónoklatnak attól a fajtájától, amely a halottak kényeztetésére nemaságát zsákmányolja ki. A legolcsóbban itt lehet babérhoz jutni, szíve végeladasi áron. A sírnál a hozzátartozók meg vannak törve, minden gondolkodásuk a gyászban összpontosul, distinguálni nem érnek rá, szívesen hallgatják hát az ígéket. Zsong, zsong valami, zsongit és ez a jó.

Ismertem aztán búcsúztatót, aki félül tűzte ki, hogy a hatás kedvéért mindenkit összetör. A szegény özvegy például már annyira kifáradt, hogy súlyos fásultságban csak pihegett.

Mi az, nem is sír? Erre a szónok ráeresztette a gőzt.

— Mi lesz veled, nyomorult özvegy, el elvesztetted minden támaszodat, gondviseledet, az életharcban csak érted robotolod férjet; megadja-e neked az önző társadalom azt a tiszteletet, ami kijárt az ő révén? Győződ-e a küzdelmei?

Ah, ezt sikerült megrikatni. Szónok elérte a célját. Azonban ott van még néhány érzéketlen tacskó, akiknek ilyenkor bogniük illene, ahelyett bambán nézik a koporsót. Hamar rájuk! Megtudják, hogy körülbelül az elzúllás várja őket ölelő két karjába, ne számítsanak senkire és semmire, gondoljanak vissza, hogy hányszor keserítették meg ezt az önfeláldozó jó apát, aki még a másvilágon is értük könnyezik.

A tör eleven sebbe ért, visítanak már szegénykék a szónok teljes meglepődésére. Angyomazsöny is könnyezik.

— De szépen beszél, meg kellene aranyozni a száját.

Valahogy igazat mond, csak a mód és a forma tekintetében van köztünk egy határozatlan felfogásbeli eltérés. En is megarányoznám, de folyékony arannyal. Érezze a teljes dicsőséget.

A civil szónok — bocsánat, mindig csak azt értem, aki visszaél a helyzettel, hiszen rendes ember a sír előtt sem tagadja meg magát —, mondom, a civil szónok javarésze szeret ilyenkor előlépni. Társadalmilag és renoméban.

— Aldásos hosszú életed után itt fészkel megsemmisülve, kedves barátunk, — mondja vakmerően letegezve a halottat, akihez annak életében nem tudott ilyen bizalmasan hozzáférközni.

Ezt ugyan nem tudja mindenki, ám most kétségtelen a jóviszony, habár az is igaz, hogy búcsúbeszédben nem szokás a megboldogultat magázni. Hogyan is venni ki magát?

— Nagyméltóságod nyugodjék békében, legyen becses testének könnyű a föld. Is ten kegyeddel, Isten kegyeddel!

Hát ez nem megy, azért oldja meg a halál a legbonyolultabb problémákat is.

— Isten veled, mondja a szónok s a meghatott közönség sóhajt.

— Jóbarátok voltak, igazán szívből búcsúzott. Nincs is szebb a barátságnál.

Bob